

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่ดีที่ส่งต่อการดำรงชีวิต

GUIDELINES FOR DEVELOPING GOOD TEACHER ATTRIBUTES

THAT AFFECT THEIR LIVES

¹ภานุมาศ จินารัตน์ และ ²พนมพร ช่วงชิง

¹Panumat Jinarat and ²Phanomphon Chuangching

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, ประเทศไทย

The Eastern University of Management and Technology, Thailand.

¹panumat_j@gmail.com

Received :March 10, 2022; Revised :March 25, 2022; Accepted :April 24,2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่ดีที่ส่งต่อการดำรงชีวิต โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 23 ข้อไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและอาจารย์ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญจำนวน 315 คน แล้วนำกลับมาวิเคราะห์ผลด้วยสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนถดถอยพหุคูณ ผลวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย คุณลักษณะครูที่ดีด้าน จิตวิญญาณของความเป็นครูและความเป็นมนุษย์โดยมีอิทธิพลรวมกันต่อการดำรงชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีสัมประสิทธิ์พหุคูณที่ค่า R^2 .15

คำสำคัญ: คุณลักษณะครูที่ดี และการดำรงชีวิต

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

Abstract

The objective of this research is to present guidelines for developing good teacher attributes that affect their lives. The researcher used 23 questionnaires to collect data from a sample of 315 administrators and lecturers in Ubon Ratchathani and Amnat Charoen provinces. Then bring it back to analyze the results with statistical average analysis. standard deviation and statistical of multiple regression analysis. The results showed that the development guidelines consisted of characteristics of a good teacher Teacher-spirit and humanity combined influence on life at a statistically significant .05. and has a predictive coefficient of R^2 .15

Keyword: Good teacher attributes their lives

บทนำ

การศึกษาหรือกระบวนการจัดการศึกษาใดได้ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญเพียงสามประการ ประกอบด้วยความตั้งใจอย่างมุ่งมั่นของตัวผู้เรียน ความทุ่มเทเสียสละแล้วของครูผู้สอน และการได้อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี อย่างน้อยมีความเป็นมิตร คือสามารถเกื้อกูลประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ที่มีเพียงความรู้เท่านั้นที่จะช่วยให้มีชีวิตอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน คือไม่ตกอยู่ใต้อำนาจหรืออิทธิพลของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสังคมมนุษย์ ทุกวันนี้ แม้แต่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หากแต่เป็นผู้มีความรู้ที่สามารถชักนำสังคมให้ก้าวพ้นความทุกข์ยาก โดยเฉพาะความทุกข์ทางเศรษฐกิจ สังคมและความทุกข์ทางการเมือง (ป.อ.ปยุตโต, 2539)

ปัจจุบันอยู่ในยุคแห่งการแข่งขัน อย่างน้อยที่สุดทุกประเทศต่างแย่งชิงทรัพยากรที่ดีที่สุดของประชาคมโลก คือคนเก่ง คนดี และคนมีฝีมือจากแหล่งทรัพยากรอื่นทั่วโลกไปอยู่ในครอบครองของตน ทั้งที่ใช้ปัจจัยในการดำรงชีวิตเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง หรือแม้แต่การใช้ตำแหน่งหน้าที่ (ดวงพร ดุษฎีและคณะ, 2559) รวมไปถึงสิ่งจูงใจอื่นเพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์นั้นไปร่วมกิจกรรมกับองค์กร หรือสังคมของตนทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ซึ่งจากสภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้การศึกษาหรือการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบหรือไม่เป็นระบบก็ตาม มีทิศทางของการศึกษาที่บิดเบี้ยวไปจากความเป็นจริงของความเป็นมนุษย์ ที่ต้องการความรู้สำคัญของการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข (ทัศนีย์ ลิ้มสุทธิวันภูมิ, 2555) และจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงทางธรรมชาติของชีวิต มิได้มุ่งหวังที่จะใช้ความรู้ที่ศึกษามา

เป็นอาวุธไปทำลายฝ่ายตรงข้ามหรือไม่เห็นด้วยกับความเห็นของตน หากแต่สภาพของการศึกษาที่แท้จริงส่งผลให้ผู้เรียนก้าวผิดพลาดไปจากความเป็นจริงของชีวิต โดยเฉพาะการชี้นำของผู้เป็นครู (ธัญพร พรหมการ, 2560) เพราะฉะนั้นสภาพอันเป็นปัจจุบันแท้ของการศึกษาที่ต้องล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอดนั้นนอกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจที่ผิดพลาดในแนวทางอันเป็นประโยชน์ของการศึกษาแล้ว ยังได้รับผลอันเกิดขึ้นจากพฤติกรรมส่วนตัวของผู้เป็นครู ที่ขาดความเข้าใจที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพนี้ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดแล้วคือการไม่เรียกร้องประโยชน์อื่นใดจากผู้เป็นศิษย์ของตน และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องประพฤติและปฏิบัติตนจนแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ให้สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่แก่งแย่งแข่งขันกันด้วยความอยุติธรรม (ปภาวี ตั้งดวงดี, 2559) ส่วนการถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่เด็กนักเรียนมิได้เป็นปัญหาที่ต้องนำมาขบคิด หากแต่ปัญหานั้นตรงอยู่บนสิ่งที่เรียกว่าความรู้ที่นำมาถ่ายทอดนั้น ให้ความถูกต้องดีพอสำหรับการนำมาถ่ายทอดไปยังศิษย์ของตน (ธัญพร พรหมการ, 2560) หากพบว่าเป็นความรู้ที่ดีพอแล้วย่อมไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตของเหล่านมนุษย์ที่อาศัยอยู่บนสังคมโลกนี้มากเท่าใด หากแต่ตามความเป็นจริงแล้วเรากลับพบว่า การดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกวันนี้ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาหลากหลายชนิด ตั้งแต่ปัญหาการแพร่ระบาดของโรค ปัญหาความยากจนเรื้อรัง ไปจนถึงปัญหาการเอารัดเอาเปรียบกันเองของคนในสังคม แม้แต่ในสังคมที่ความเจริญดีแล้วของการศึกษา ซึ่งด้วยเหตุนี้ การพิจารณาสิ่งใดเป็นประเด็นปัญหาจึงไม่สามารถระบุได้ชัดว่า มีส่วนใดที่ต้องรับผิดชอบต่อสภาพที่เป็นปัญหานี้โดยเฉพาะ (ปภาวี ตั้งดวงดี, 2559) เพียงแต่นำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นมาเชื่อมโยงกับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นครู ผู้ต้องอบรมสั่งสอนศิษย์ต่อจากหัวหน้าครอบครัว ที่มีได้มีเพียงมุมมองในแง่ของความเป็นมนุษย์เพียงเท่านั้น หากแต่ต้องถ่ายทอดความรู้ด้วยความรู้สึกที่เอื้ออาทรประดุจบุตรธิดาของตน ที่มีเพียงต้องการให้มีชีวิตรอดอย่างเท่านั้น หากแต่ปรารถนาให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุข (พินโย พรหมเมือง และคณะ, 2562) เพราะฉะนั้นบทบาท และการทำหน้าที่ของผู้ใดผู้หนึ่งที่เรียกตนเองว่าเป็นครู มีปัญหาอยู่เพียงประการเดียวคือการมองย้อนกลับมาที่พฤติกรรมของตนเองแล้วจึงประเมินผลลัพธ์ เพื่อนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์มากขึ้น (ปัญญา นันทิกฤษ, 2532)

ด้วยเหตุผลนี้จึงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับงานวิจัยนี้ที่ต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติที่ดีของครูนั้นมีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตยุคปัจจุบันหรือไม่ รวมถึงต้องการรู้แนวทางสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์ของทั้งสองไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ เพราะการประกอบวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อกิจกรรมอีกหลายของความเป็นมนุษย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อนำเสนอแนวทางสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี ที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่ดีที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตได้ ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ผู้บริหารและครู ในสังกัดสถานศึกษาทุกประเภท และทุกระดับ ทั้งที่เป็นสถานศึกษาภาครัฐ และเอกชน หากแต่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ จำนวนทั้งสิ้น 26,707 คนเป็นผู้ให้ข้อมูล (สำนักศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ

ขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 315 คน (Chaimay, 2013) วิธีสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนเริ่มต้นจากการจับสลากอำเภอในแต่ละจังหวัดสัดส่วนร้อยละ 10 และจับสลากเลือกตำบลกับหมู่บ้านอีกร้อยละ 10 แล้วจึงสุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารและครูในแต่ละโรงเรียนที่คัดเลือกได้จนกว่าครบตามจำนวน (กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์ ละประสพชัยพสุนนท์, 2561)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราวัด 5 ระดับจำนวน 27 ข้อที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่ดีและการดำรงชีวิต แล้วนำไปทดสอบคุณภาพแบบสอบถามและได้ผลทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างตามค่า KMO ที่ .78 กับมีน้ำหนักของแต่ละข้อคำถามระหว่าง .41-.77 รวมถึงได้ค่าความเชื่อมั่นตามค่า Alpha .88 และความเที่ยงตรงรายข้อระหว่าง .30-.59 (Pasunon,2014)

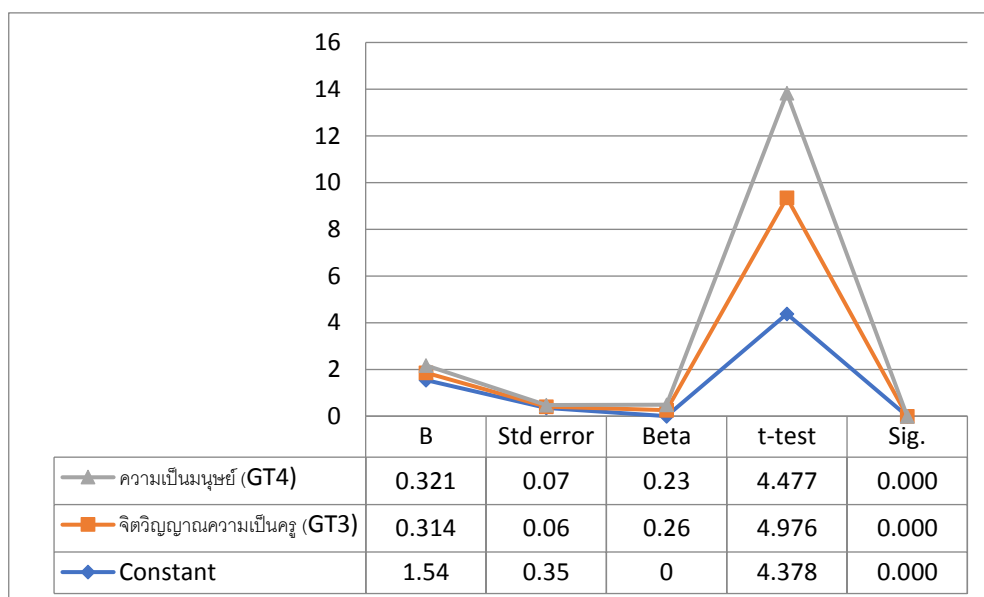
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กับใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ลดจำนวนตัวแปรพยากรณ์ที่ไม่จำเป็นลงแล้วนำเอาผลที่วิเคราะห์ได้ไปสร้างสมการพยากรณ์แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุต่อตัวแปรผล (ยุทธ ไกยวรรณ, 2556)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่ดีที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตได้ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีที่มีผลต่อการดำรงชีวิตประกอบด้วย ความเป็นมนุษย์ (Beta = .23) และจิตวิญญาณความเป็นครู (Beta = .26) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 1 แนวทางพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีและจากภาพประกอบ นำมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังต่อไปนี้

$$\text{การดำรงชีวิต} = .23 \text{ ความเป็นมนุษย์} + .26 \text{ จิตวิญญาณความเป็นครู}$$

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่ดีที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตได้ จากผลวิจัยดังกล่าวนี้ มีทั้งขัดแย้งและสอดคล้องกับผลวิจัยของสุนันท์ สีพาย (2562) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 แล้วพบว่า มีมาตรฐานเป็นองค์ประกอบสำคัญจำนวน 11 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ อย่างมีระบบ การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้

สามารถนำไปปฏิบัติอย่างได้ผล ปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบ แสวงหาและให้ข้อมูลในการพัฒนาวิชาชีพ คำนึงที่ต้งาม ปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน การจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับวิชาชีพครู โดยค้นพบค่าเฉลี่ยระดับมากด้านค่านิยมที่ดี และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ทั้งนี้แนะนำให้ 1) ให้เปรียบเทียบคุณลักษณะครูที่ดีกับกลุ่มข้อมูลอื่น ที่มีความต่างในเชิงบริบทและวัฒนธรรม 2) ศึกษาทำความเข้าใจในรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีค่านิยมที่ดีงามของครู และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนของครู รวมถึงสอดคล้องและขัดแย้งกับผลวิจัยของพินโย พรหมเมือง และคณะ (2562) ที่ได้ศึกษาคณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู แล้วพบว่ามามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน อีกทั้งยังไม่พบความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามเพศ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้แนะนำให้ 1) ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน 2) ส่งเสริมพฤติกรรมการใช้ความสามัคคีในการขจัดความขัดแย้งในหมู่คณะ 3) นำเอาพฤติกรรมสอดคล้องตรงกันระหว่างการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการสะท้อนคิดของครู (ทัศนีย์ ลิ่มสุทธีวันภูมิ, 2555)

นอกจากนี้แล้ว ยังมีผลที่สอดคล้องและขัดแย้งกับผลวิจัยของ วันเพ็ญ นันทะศรี (2559) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 แล้วพบว่า มีองค์ประกอบหลักจำนวน 4 องค์ประกอบ และมีองค์ประกอบย่อยอีก 21 ด้านพร้อมพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นครูจำนวน 90 พฤติกรรมซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบที่เหมาะสมระหว่าง .72-.90 แต่อย่างไรก็ตามผลวิจัยพบว่าน้ำหนักองค์ประกอบด้วยวิชาชีพครูอยู่ระหว่าง .84-1.01 เน้นรักและศรัทธาในวิชาชีพครู ส่วนองค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรมมีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .74-.99 เน้นความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ตนเอง ในขณะที่องค์ประกอบด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนมีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .07-.64 เน้นการสรุปความรู้ การประเมินผล และการเตรียมการสอน ส่วนองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพมีน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่าง .78-.98 เน้นด้านอารมณ์ รวมถึงการมีผลคะแนนความคลาดเคลื่อนต่ำกว่า .05 ลงไป ($e < .05$) ทั้งนี้ยังแนะนำให้ 1) จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้มาก โดยใช้ระยะเวลาฝึกลงมือปฏิบัติค่อนข้างนาน 2) พิจารณาพฤติกรรมบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบไม่ต่ำกว่า .70 ขึ้นไป (ธัญพร พรหมการ, 2560)

อันเป็นเหตุผลสำคัญที่เราจำเป็นต้องนำเอาผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต ประกอบด้วย ประเด็นสำคัญสองด้าน คือ 1) การพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นครู และ 2) การพัฒนาความเป็นมนุษย์ของผู้เป็นครู ที่เน้น ความเชื่อมั่นต่อศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กทุกคน การเชื่อมั่นต่อคุณงามความดีของนักเรียนในฐานะเป็นเพื่อนมนุษย์ (พุทธทาสภิกขุ, 2522) รวมไปถึงการไม่ประพฤติดน

อันเป็นการเอาเปรียบผู้อื่นในสังคม โดยถือว่า ทุกคนมีศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน จำเป็นต้องมีความเห็นเป็นของตนเอง ไม่เอาเปรียบ และความเข้าใจในความรู้สึกของคนอื่นได้เช่นเดียวกันกับ การเข้าใจความรู้สึกของตนเอง นอกจากนั้นแล้ว ยังมีกิจกรรมการให้คำปรึกษาหรือการให้คำแนะนำแก่เด็กนักเรียน โดยปราศจากการแบ่งแยก เพื่อร่วมกับสังคมในการเร่งสร้างค่านิยมแห่งความเสมอภาค (ปัญญา นันทภิกขุ, 2532) ตลอดจนนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคม อันถือได้ว่า เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ในการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม ประเด็นสำคัญคือ ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งที่เป็นแบบอย่างด้านการอุทิศตน และเสียสละประโยชน์ตนต่อ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนการเป็นแบบอย่างในการใช้คุณธรรม จริยธรรมนำความรู้สำหรับการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการนำไปใช้สร้างประโยชน์ได้อย่างสร้างสรรค์ให้แก่สังคม เช่น การดำรงชีวิตที่สมถะและเรียบง่าย ตลอดจนการใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีเหตุผลและเน้นภูมิปัญญาในการดำรงชีวิต อันถือว่า เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ดีที่สุดแล้วของผู้เป็นครู (ณัฐมน พันธุ์ชาติศรี, 2559) นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ เรืองวิทย์ นนทภา (2559) ที่ได้อธิบายถึงครูเป็นผู้ที่นักเรียนรู้สึกประทับใจและนำไปเป็นต้นแบบ หรือแบบอย่างในการดำรงชีวิตประจำวันได้ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคล: เสียงดังฟังชัด อารมณ์ดี สุภาพ มีความห่วงใยนักเรียน ยินดีให้คำปรึกษา เอาใจจริงกับระเบียบวินัย ตรงเวลา รับผิดชอบตนเองสูง 2) ด้านการสอน: มีความรู้แม่นยำ กระตุนใจสร้างแรงบันดาลใจให้อยากเรียนรู้อยู่เสมอ ชักชวนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ดี ไม่บังคับข่มขู่ ใช้เหตุผลตัดสินใจมากกว่าข้อมูล สอนแล้วเข้าใจง่าย นำไปปฏิบัติได้จริง มีคำถามชวนให้คิดอยู่เสมอ 3) ด้านวิชาการ: รอบรู้ รู้จริง รู้ชัด รู้หลักการ แก้ปัญหาได้ ตัดสินใจได้คล่องตัว 4) จรรยาบรรณ: ประหยัด อดทน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อหน้าที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ 5) มนุษย์สัมพันธ์ดี: ไม่แสวงหาประโยชน์จากความเป็นครู สนทนาได้ทุกเรื่อง ออกเยี่ยมนักเรียนเสมอ รักษาความลับของศิษย์ได้ และเอาใจติดตามช่วยเหลือศิษย์เสมอ 6) กิจกรรมโรงเรียน: ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ช่วยเหลือทีมงานได้ และใช้ความสามารถพิเศษช่วยเหลือโรงเรียน รวมไปถึงผลวิจัยของ สุนนท์ สีพาย (2562) ซึ่งได้อธิบายไว้เช่นเดียวกันว่า ครูเป็นผู้มีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก รู้จักปรับปรุงวิธีการสอน การจัดการเรียนการสอน และสามารถสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะที่เป็นครู 1) รายงานผล พัฒนาสื่อและผู้เรียนอย่างมีระบบ: ประเมินผล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลตนเองไปตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น และรู้จักใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมกระตุ้นผู้เรียน 2) ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์: เน้นประโยชน์ส่วนรวม เสียสละ อดทน เมตตา สามัคคี มีเหตุผล รู้จักประมาณตน และด้วยเหตุเหล่านี้ทำให้การดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายมีทั้งความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเป็นฐานแล้วย่อมส่งผลดีต่อคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีตามความต้องการของประชาคมโลก (พุทธทาสภิกขุ, 2522)

ดังนั้น การนำผลวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์จึงเน้นอยู่สองแนวทางประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาที่มุ่งยกระดับจิตวิญญาณของความเป็นครู ควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาความเป็นมนุษย์ รวมถึงผู้อำนวยการหลักสูตร และคณาจารย์หลักสูตรศึกษาศาสตร์ทุกระดับสามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปใช้พัฒนาหลักสูตร กำหนดตัวชี้วัดไปจนถึงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาและผู้สนใจเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีกับการดำรงชีวิต โดยเน้นแนวทางการพัฒนาความเป็นมนุษย์และการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูซึ่งมีแกนกลางของการดำรงชีวิตอยู่แต่เพียงความซื่อสัตย์กับการใช้ชีวิตแบบพอเพียง นอกจากนี้แล้วยังนำไปพัฒนาเป็นงานวิจัยอื่นอีกต่อไปได้ เช่น งานวิจัยเชิงคุณภาพ งานวิจัยแบบมีส่วนร่วมและงานวิจัยกึ่งทดลอง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูที่ดีที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต พบว่า ตัวชี้คุณสมบัติครูที่ดีประกอบด้วยความรู้แม่นยำ (Precise Knowledge) ทักษะการสอน (Teaching Skills) จิตวิญญาณความเป็นครู (Teacher Spiritual) ความเป็นมนุษย์ (Humanization) และการปรับตัว (Adjust)

เอกสารอ้างอิง

- กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์และประสพชัย พสุนนท์. (2561) การสุ่มตัวอย่างและการผานข้อมูลตามแบบแผนงานวิจัยแบบผสมวิธี, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 12(29), 147-158.
- ณัฐมน พันธุ์ชาติรี. (2559). การสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงพร คุชฎี บรรจง เจริญสุขและวันชัย ธรรมสัจการ. (2559). คุณลักษณะของครูสอนที่ดีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 27(3), 43-57.
- ทัศนีย์ ลิ้มสุทธิวันภูมิ. (2555). คุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, สุทธิปริทัศน์, 26(78), 143-166.
- ธัญพร พรหมการ. (2560). คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนที่มีนักเรียนข้ามวัฒนธรรม จังหวัดเชียงราย, วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, 11(2), 95-109.

- ปภาวี ตั้งดวงดี. (2559). *คุณลักษณะครูต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน กรณีศึกษา โรงเรียนประถมส่วนขยายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ปัญญา นันทภิกขุ. (2532). *ครูคือปูชนียบุคคลที่ทุกคนหวังพึ่ง, ปาฐกถาธรรม จังหวัด เชียงใหม่ 12 พฤษภาคม, กองทุนปัญญานันทธรรม.*
- พุทธทาสภิกขุ. (2522). *ครูเป็นพระเจ้าผู้สร้างโลก, สวนโมกขพลาราม.*
- พินโย พรหมเมือง ฐิตียา เรือนนະการ และวิจิต ทองประเสริฐ. (2562). *คุณลักษณะของครูตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครู ของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการ สอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, สึกขา วารสารศึกษาศาสตร์, 6(2), 11-20.*
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วย AMOS, พิมพ์ครั้งที่ 1; กรุงเทพมหานคร, ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เรืองวิทย์ นนทภา. (2559). *คุณลักษณะของครูที่ผู้เรียนประทับใจ: ต้นแบบของครูดี, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 10 (2), 142-153.*
- วันเพ็ญ นันทะศรี. (2559). *การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21, วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 6(3), 96-105.*
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2539). *เพื่อชุมชนแห่งการศึกษาและบรรยากาศ วิชาการ, วัตถญาณเวศกวัน.*
- สุนนท์ สีพาย. (2562). *การศึกษาคุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 13(2), 246-263.*
- Chaimay, B. (2013). *Sample size determination in descriptive study in public health, Thaksin, J., 16(2), 9-18.*

